

वारी अनुभव - लेख क्र. १२

- राजश्री कुलकर्णी (साऊथ ब्रुन्सविक, न्यूजर्सी)

रविवार जून २९, २०१४

उभे रिंगण: तरडगाव

लोगंद ते तरडगाव हे अंतर फक्त ९.८५ किलोमीटर्स होतं.

त्यामुळे सकाळी प्रवचन आणि जेवण झाल्यानंतर दुपारी दीड वाजता तरडगावला जायला निघायचं होतं. सकाळी चार वाजता जाग आली. साडेपाच पर्यंत तयार झाले. पोट पूर्ण ठीक झालं नसलं तरी आज

बरंच उत्साही वाटत होतं. आयुर्वेदिक 'सूतशेखर' गोळ्या घ्यायलाही कालपासून सुरुवात केली होती.

प्रवचनासाठी मुक्कामाच्या शाळेत आले. आजचा मुक्कामाचा सातवा दिवस होता. सकाळी प्रवचनात, अण्णांनी गीतेचा पाचवा अध्याय घेतला. हा अध्याय गीतेच्या सर्व अध्यायांमध्ये सगळ्यात कमी ओव्या असलेला आहे. अण्णा म्हणाले, " 'कर्म' 'सुटलं' पाहिजे. कर्म 'टाकून' द्यायचं नाही. जसं खोबरं नारळापासून सुटत जातं, तसं कर्म सुटत गेलं पाहिजे.

जसजसा 'मी कर्ता आहे', हा अहंकार सुटत जातो, तसतसं कर्तेपण सुटत जातं.

मी = खरा मी + खोटा मी

फक्त 'खरा मी' मिळण्यासाठी 'खोटा मी' सुटला पाहिजे, शून्य झाला पाहिजे. जर हा 'मी' जात नसेल, तर तो 'मी' व्यापक करा. (हे विश्वचि माझे घर!)"

अण्णा पुढे म्हणाले, " 'चिन्हांनी' वारकरी असावं की 'वृत्तींनी'? साधू 'असावं' की साधूसारखं 'दिसावं'?

असणं वेगळं, आणि भासणं वेगळं. सुख वेगळं, सुखाभास वेगळा. फक्त गळ्यात तुळशी माळ घालणं म्हणजे 'वारकरी होणं' नाही, तर जिवाभावासकट जो काया कुरवंडीत टाकतो, तो खरा वारकरी.

वारी कशासाठी करायची?

स्वतःमधलं चैतन्यस्वरूप शोधण्यासाठी, तेच जे सर्वांमध्ये असतं."

साडे अकरा वाजता जेवणं झाली. आताही थोडंच जेवले. 'पोटाचा' त्रास होताच. जेवणानंतर 'विठोबा' वारकरी, सत्तर वर्षांचे, हसरे गृहस्थ गप्पा मारायला आले. हे आमचे 'विठ्ठलकाका' या वारीमध्ये 'मदत' करायचे. एकाद्या विशीच्या तरुणाच्या उत्साहाने ते सामान ट्रकमध्ये ठेवायला/काढायला मदत करायचे.

'विठ्ठलकाका' नक्की किती वर्षांचे होते, ते त्यांनादेखील माहिती

नव्हतं. ते अशिक्षित होते. पण हरिपाठ, अभंग, ओव्या, भारुडं, कविता इत्यादी त्यांना तोंडपाठ होते. ते गायचेही सुरेल आवाजात!

एकादया

व्यक्तीबद्दल अकारण आत्मीयता वाटू लागते ना, ते त्या वर्गातील होते. माझ्या लिखाणाबद्दल त्यांना माझं कौतुक वाटायचं. बरेचदा बोलायला यायचे. त्या दिवशी बोलताना म्हणाले, "मला दोन मुलं आहेत. नातवंडं आहेत. खूप जग बघितलं. आता तुमची 'अमरावती' फक्त बघायची राहिली आहे (अमेरिका त्यांना म्हणतादेखील येत नव्हतं)." त्यांना विचारलं, "काका, पासपोर्ट आहे का?" ते म्हणाले, "पासपोर्ट काय असतो? माझी जन्मपत्रिकाही नाही, पण करून टाकू. प्रॉब्लेम काय?" त्यांच्या त्या भाबड्या प्रश्नाला माझ्याकडे उत्तर नव्हतं.

'वारी'च्या या प्रवासात माझ्यावर प्रेम करणारे बरेच लोक भेटले. अगदी अबोल असणाऱ्या, आमच्या दिंडीमधल्या वयाने सगळ्यात मोठ्या 'कलाताई' (वय वर्षे चौऱ्यांशी) त्यातल्या एक होत्या. त्यांना सुरुवातीला माझं 'साडी न नेसणं' सपशेल नामंजूर होतं. पण माझे लालीलाल झालेले हात, मुरगळलेला/सुजलेला पाय आणि बिघडलेलं पोट बघून किंवा कदाचित दुसऱ्या कुठल्या तरी कारणाने त्यांनी मला माफ केलं असावं. ते त्यांच्या नजरेतून दिसायचं. त्या दिवशी त्यांनी एक पाकीट आणून माझ्या हातात दिलं. त्यात एक घडी घातलेला कागद होता. त्यावर लिहिलं होतं,

"वृथा वाचाळतेत आपल्या शक्तीचा अपव्यय करू नका. एकांतात ध्यान करा आणि अध्यात्मिकतेचा एक शक्तिस्त्रोत बनून जा.

Do not spend your energy in talking but meditate in silence and become a dynamo of spirituality!"

उभे रिंगण

जेवण झाल्यानंतर दुपारी पावणे दोनच्या सुमारास पालखी निघाली. तरडगावहून निघाल्यानंतर साधारणतः दोन-तीन तासांनी खूप गर्दी दिसायला लागली. टीव्हीवाले, कॅमेरावाले, दुतर्फा गाड्या, आकाशातला उडता कॅमेरा, हेलिकॉप्टर... हे सगळं कशासाठी? मग लक्षात आलं, की आता उभं रिंगण नाही का?

पालखीसमोरच्या सर्व दिंडींमधील लोक बाजूला सरकले. मध्यभागी साधारण चार फूट अंतर सोडलं गेलं. कोणीतरी येऊन रस्त्यावर पाणी शिंपडलं. एक बाई रस्त्यावर पिवळा रंग घालून गेली. दुसरीने भराभरा रांगोळी काढली. दोन्ही बाजूचे लोक 'ग्यानबा तुकाराम'चा जयघोष करू लागले. मृदंग जोरात वाजत होते. आवाज

टिपेला पोहोचला होता. लोक आता टाळ वाजवीत, लयीत नाचत

होते. धुंद झाले होते. कशाचंही भान नव्हतं.

मला परत एकदा 'तो' अनुभव आला. आपोआप डोळ्यांमधून पाणी यायला

लागलं. त्या क्षणी कोणाचीच आठवण नव्हती. कडकडीत उन्हाचा त्रास जाणवत नव्हता. शारीरिक कुरबुरीचा विसर पडला होता. मी पूर्णपणे त्या 'क्षणात' होते.

रथाच्या समोरच्या सर्व दिंड्यां बाजूला झाल्या. माऊलीचा घोडा लोकांच्या दुतर्फा रांगामधून धावत आला, पालखीला डोके टेकवून नमस्कार करून तो परत फिरला. रांगोळीवर पडलेल्या घोड्याच्या ठशांची धूळ वारकऱ्यांनी मस्तकी धारण केली. इथेही नाचताना 'रोहिणी'ने (माझी अनुभवी वारकरी मैत्रीण) मला पुढे बोलावलं. धुंद होऊन नाचले, अगदी डोळ्यात पाणी येईपर्यंत! इथेही आशाताई म्हणाल्या, की त्या अनेकवेळा वारीला आल्या, परंतु पहिल्यांदाच इतकं पुढे उभे राहून रिंगण बघता आलं.

रिंगण झाल्यानंतर थोड्याच वेळात तरडगावला पोहोचले. एका अगदी छोट्या शाळेत मुक्काम होता. गाव छोटं, शाळा छोटी आणि त्यात दोन दिंड्यांचा मुक्काम, त्यामुळे इथला जेवणाचा बेत सुटसुटीत होता. बटाटेवडे, दहीभात, बुंदीचे लाडू!

रस्त्याच्या बाजूला खाली बसून जेवणं झाली. मग जवळच चालत आशाताईच्या मुलीच्या मैत्रीणीकडे, रात्री झोपण्यापुरते गेलो. त्यांच्याकडे खूप वारकरी लोक रहायला आलेले होते. जेवणं सुरू होती. आमची सोय त्यांनी वरच्या मजल्यावर स्वतंत्र खोलीत केली होती. स्वतंत्र बाथरूमही होतं. नळाला भरपूर पाणी होतं. सगळे साठलेले कपडे धुतले. गच्चीत कपडे वाळत घालायला दोऱ्या होत्या. मस्त वारं सुटलं होतं. रात्री झोपण्यापूर्वी आंगोळ केली.

झोपताना नेहमीप्रमाणे आजचा दिवस कसा गेला, ते सगळं आठवलं. आजच्या या छोट्या टप्प्यासाठी, (रविवार) सुट्टीचा दिवस असल्यामुळे आणि 'उभे रिंगण' असल्यामुळे बरीच मंडळी आली होती. त्यात पुण्याचे लोक जास्त होते.

आजचा दिवस खूपच मस्त गेला. हा विचार करीत असतानाच पायाकडे लक्ष गेलं आणि आता हे काय नवीन, असा प्रश्न पडला. आज डाव्या पावलाच्या बोटंवर सूज दिसत होती. पायाच्या बोटंंना मुंग्या आल्यासारखं वाटतं होतं. पण आता कशाचीच तमा नव्हती. अर्ध्यापेक्षा जास्त प्रवास झाला होता. आता पंढरपूरचे वेध लागले होते. (क्रमशः)